

JACK LONDON

BEYAZ
DİŞ

Çeviri: OMCA A. KORUGAN

JACK LONDON
BEYAZ
DİŞ

White Fang, Jack London

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: (*Vahşetin Çağırısı*'yla birlikte) 2011

13. basım: Mart 2018, İstanbul

Bu kitabın 13. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-2192-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750721922

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

JACK LONDON
BEYAZ
DİŞ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Omca A. Korugan

♥can

Jack London'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Âdem'den Önce, 1981

Vahşetin Çağrısı, 2007

Katıksız Sevgi, 2011

Demir Ökçe, 2012

Martin Eden, 2014

Suikast Bürosu, 2015

JACK LONDON, 1876'da San Francisco'da doğdu. Asıl adı John Griffith Chaney olan Jack London, Oakland'da, annesinin ve soyadını aldığı üvey babasının yanında yetişti. 14 yaşında, yoksulluktan kurtulmayı ve serüvenlere atılmayı umarak okulunu bıraktı. Japonya'ya gitti, ABD'nin hemen her yerini gezdi; işsiz kaldı, hapis yattı. Darwin, Marx ve Nietzsche'nin kitapları hayata bakışını değiştirdi. Bu bilinçle 19 yaşında okula döndü. 1897'de Klondike bölgesinde altın arayanlara katıldı. O dönemdeki deneyimleri, gerek toplumsal tavrına, gerekse edebiyatçı yaklaşımına büyük katkıda bulundu. Otobiyografik romanı *Martin Eden*, *Kurt Kanı*, *Vahşetin Çağrısı / Beyaz Diş*, *Deniz Kurdu*, *Demir Ökçe* gibi her biri diğerinden ünlü yapıtlar yazan ve Anatole France'ın, "kıpır kıpır hayat ve düşünce kaynayan yazar" diye tanımladığı Jack London, 17 yılda, elli ciltlik dev bir külliyat yarattıktan sonra 1916'da California'da 40 yaşında öldü.

OMCA A. KORUGAN, 1969'da Ankara'da doğdu. Kadıköy Anadolu Lisesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki öğrenimini tamamladıktan sonra gittiği ABD'nin Boston kentinde on yıl yaşadı. Northeastern Üniversitesi'nden yüksek lisans derecesi aldıktan sonra Boğaziçi Üniversitesi Felsefe Bölümü doktora programına girdi. Halen tez çalışmalarını sürdürmekte ve çevirmenlikle uğraşmaktadır.

1

Av peşinde

Donmuş nehrin iki yanını kaplayan ladin ormanları karanlık ve asık suratlıydı. Buzlu beyaz örtülerini yakın zamanda esen bir rüzgârla yitirip kara ve uğursuz bir görünüme bürünen ağaçlar azalan ışıktaki birbirlerine yaslanıyor gibiydi. Etrafta uçsuz bucaksız bir sessizlik hüküm sürüyordu. Toprak da ıssızdı; cansız, hareketsiz, öylesine yalnız ve soğuktu ki ruhunda kedere bile yer yoktu. İçindeki bir şeyler kahkahayı andırırsa da kederden beter bir kahkahaydı bu – Sfenks’in kahkahası kadar neşesiz, buz kadar soğuk, yanılmazlığın nemrutluğundan payını almış bir kahkaha. Yaşamın gerektirdiği çabaya ve o çabanın beyhudeliğine kahkahalarla gülen sonsuzluğun ustalıklı yüklü, tarif edilemez bilgeliğiydi. Doğaydı o – Kuzey’in donuk kalpli Vahşi Doğası.

Ama yine de yaşam vardı, her taraftaydı ve meydan okuyordu. Donuk nehrin aşağısında kurdu andıran bir sıra köpek zorlukla ilerliyordu. Sert postları buz tutmuştu. Solukları daha ağızlarını terk ederken havada donuyor, çıkan buhar köpükleri tüyelerinin üstüne konup buz kristalleri oluşturuyordu. Hayvanların üzerinde deri koşum takımları vardı ve deri kayışlar onları arkalarında sürükledikleri kızığa bağlıyordu. Sağlam huş ağacı kabuğundan yapılmış ayaksız kızığın tüm alt yüzeyi kara de-

ğiyordu. Burnu, önünde bir dalga gibi yükselen yumuşak karı altına alabilsin diye yukarı kıvrılmıştı. Kızağın üzerinde sıkıca bağlanmış, dar ve uzun dikdörtgen bir sandık duruyordu. Başka şeyler de vardı: battaniyeler, bir balta, bir kahve demliği ve bir de tava. Ama esas göze çarpan ve en fazla yer kaplayan şey, dar ve uzun dikdörtgen sandıktı.

Köpeklerin önünde bir adam, ayağında geniş kar ayakkabılarıyla zorlukla ilerliyordu. Kızağın arkasında da yine zorlukla ilerleyen başka bir adam vardı. Kızağın üstündeki sandığın içindeyse artık tüm zorlukları ardından bırakmış üçüncü bir adam yatıyordu – Vahşi Doğa'nın karşısında yenik düşmüş, yerinden kımıldayacak ya da mücadele edecek hali kalmamış bir adam. Vahşi Doğa hareketten hazzetmez. Yaşam ters gelir ona, çünkü yaşam harekettir, onun amacı ise her hareketi yok etmektir. Denize doğru akmasın diye suyu dondurur; ta yüreklerine kadar buz tutsunlar diye ağaçların özsularını çeker; ama Vahşi Doğa'nın en gaddarca ve korkunç şekilde dize getirdiği, insandır – tüm yaşayanlar içinde en kaynaşık olan ve her hareketin önünde sonunda durması gerektiği hükmüne her daim isyan eden insan.

Ama önde ve arkada, henüz ölmemiş olan iki adam korkusuzca ve inatla ilerliyorlardı. Bedenlerini kürklere ve yumuşak tabaklanmış derilere sarmışlardı. Kirpikleri, yanakları ve dudakları, donan soluklarının oluşturduğu kristallerle öyle bir kaplanmıştı ki yüzleri tanınmayacak haldeydi. Hortlak maskeleri takmışlardı sanki, hayaletler âleminde bir hortlağın cenazesini kaldıran cenaze levazımatçıları gibiydiler. Ama bütün bunların altında iki insandılar – bu ıssız, alaycı ve sessiz diyarı delip geçmeye çalışan iki adam, uzayın derinlikleri kadar uzak, yabancı ve cansız bir âlemin kudretini karşılırlarına almış, devasa bir maceraya kalkışmış iki cılız maceracı.

Suluklarını bedenlerinin gayretine saklayarak konuşmadan yola devam ettiler. Sessizlik dört bir yanlarındaydı, elle tutulur varlığıyla üstlerine geliyordu. Suyun derinliklerindeki atmosferlerce basınç bir dalgıcın vücudunu nasıl etkilerse sessizlik de adamların aklını öyle etkiliyordu. Sonu gelmez enginliğin ve değişmez iradenin ağırlığıyla onları eziyordu. Adamları kendi akıllarının en ücra kovuklarına doğru itiyor ve onları ezip insan ruhuna özgü sahte heveslerini, aşırı heyecanlarını ve yersiz kendini beğenmişliklerini tıpkı bir üzümün suyunu çıkarır gibi sıkıp çıkarıyordu; ta ki kendilerini, acımasız doğa şartları ve devasa güçlerin oyununun ve oynaşmasının orta yerinde beceriksizce ve akılsızca hareket eden birer noktacık ya da toz zerreciği gibi sonlu ve küçük hissettirene dek.

Bir saat, ardından bir saat daha geldi geçti. Kısa, güneşsiz günün donuk ışığı solmaya başladığı sırada, uzaklardan gelen belli belirsiz bir haykırış durgun havayı yarıdı. Uluma, en tiz notasına ulaşana dek aceleci bir telaşa yükseldi, orada bir süre çarpıntılı ve gergince devam etti ve sonra yavaşça yok olup gitti. Bir çeşit kederli vahşet ve aç bir sabırsızlıkla yüklü olmasaydı, kayıp bir ruhun feryadı sanılabilirdi. Öndeki adam, gözlerini arkadaki adamın gözleriyle buluşturana dek çevirdi başını. Ve sonra iki adam dar dikdörtgen sandığın üzerinden, küçük birer baş hareketiyle işaretleştiler.

Yükselen ikinci bir uluma, iğne gibi sivrilen tizliğiyle, sessizliği delip geçti. İki adam da sesin geldiği yeri tespit etti. Arkalarında kalıyordu – az önce geçtikleri karlı alanın bir yerlerinde. Yine arkalarından, bu kez ikincinin soluna doğru bir yerlerden, bir üçüncü haykırış öncekileri yanıtlarcasına yükseldi.

“Peşimizdeler Bill,” dedi öndeki adam.

Sesi boğuk ve gerçekdışı geliyor, konuşmak için gözle görülür bir çaba harcıyordu.

“Et kıtlığı var,” diye yanıtladı yoldaşı. “Günlerdir tek bir tavşan izi bile görmedim.”

O noktadan sonra bir daha konuşmadılar ama kulları, arıları sıra yükselmeye devam eden av çığıllıklarındaydı.

Karanlık inerken, köpekleri nehrin yanı başındaki bir öbek ladin ağacının arasına yöneltip kamp kurdular. Tabut, ateşin yanında hem masa hem de iskemle görevi görüyordu. Kurt kırması köpekler ateşin uzak yanına öbeklenmiş, kendi aralarında hırlaşıp didişiyor ama karanlığa doğru kaçmaya hiç de niyetli gibi görünmüyorlardı.

“Kampa bayağı yakın duruyorlar gibi geldi bana, Henry,” dedi Bill.

Ateşin yanına çömelmiş, içinde bir buz parçası bulunan kahve demliğini ateşe oturtmaya çalışan Henry, kafasını salladı. Tabutun üstündeki yerini alıp yemeğini yemeye başlayana kadar da konuşmadı.

“Postlarının nerede güvende olduğunu biliyorlar,” dedi. “Yemek yemeyi, yemek olmaya tercih ederler her zaman. Bayağı akıllıdır bu köpekler.”

Bill kafasını salladı. “Orasını bilemem.”

Yoldaşı ona merakla baktı. “Onların akıllı olmadığını söylediğini ilk kez duyuyorum.”

“Henry,” dedi öteki, yediği fasulyeleri özenle çiğnerken, “ben onları beslerken nasıl da tepiştiklerini fark ettin mi?”

“Her zamankinden daha fazla edepsizlik ettiler hakikaten,” diye onayladı Henry.

“Kaç tane köpeğimiz var, Henry?”

“Altı.”

“Şey, Henry...” Bill bir an durakladı sözcükleri daha bir önem kazanır belki diye. “Diyordum ki, Henry, altı tane köpeğimiz var. Ben de torbadan altı tane balık çıkar-

dım ve köpeklere birer tane balık verdim. Ama Henry, bir tane balık eksik geldi.”

“Yanlış saymışsındır.”

“Altı tane köpeğimiz var,” diye sakince tekrarladı diğeri. “Ben de altı balık çıkardım ama Tekkulak’a balık kalmadı. Sonra geri gelip torbadan bir balık daha çıkarıp ona verdim.”

“Sadece altı köpeğimiz var,” dedi Henry.

“Henry,” diye devam etti Bill, “orada balık yiyenlerin hepsi köpekti demiyorum ama kesinlikle yedi taneydiler.”

Henry yemek yemeyi bırakıp ateşin öte tarafına doğru baktı köpekleri saymak için.

“Şu anda sadece altı tane var,” dedi.

“Biri karların üzerinden koşarak uzaklaştı,” dedi Bill serinkanlı bir güvenle. “Ben yedi gördüm.”

Yoldaşı ona anlayışla baktı ve “Bu seyahat bittiğinde acayip sevineceğim,” dedi.

“Bu da ne demek oluyor?” diye sordu Bill.

“Demek istediğim, bu taşıdığımız yük sinirlerimizi bozuyor. Baksana, olmayan şeyler görmeye başladın.”

“Benim de aklıma geldi bu,” diye yanıtladı Bill ciddiyetle. “Bu yüzden karda koşarak uzaklaştığımı görünce kara baktım ve bıraktığı izleri gördüm. O zaman tekrar saydığımda köpekler altı taneydi. Kardaki izler hâlâ orada. Bakmak ister misin? Göstereyim sana.”

Henry yanıt vermedi. Yemeği bitene kadar sessizce tıkmaya devam etti, üstüne de bir kahve içti. Ağzını elinin tersiyle sildikten sonra konuştu:

“Yani şimdi sen diyorsun ki gördüğün...”

Karanlığın içinde bir yerlerden vahşice bir kederle feryat eden uzun bir uluma, sözünü kesmişti. Ona kulak vermek için durdu ve sonra elini sesin geldiği yöne doğru sallayarak cümlesini bitirdi, “... onlardan biriydi, ha?”

Bill başını salladı. “Aklıma ilk gelen şey o tabii. Köpeklerin yaptığı huysuzluğu sen de fark etmişsin.”

Art arda gelen haykırışlar ve onlara verilen yanıtlar sessizliği tımarhaneye çeviriyordu. Dört bir yandan yükseliyordu ulumalar. Korkularından birbirlerine iyice sokulan köpekler ateşe öyle yaklaşmışlardı ki alevler tüylelerini kavuruyordu. Bill piposunu yakmadan önce ateşe birkaç odun daha attı.

“Bana öyle geliyor ki senin biraz moralin bozulmuş,” dedi Henry.

“Henry...” Devam etmeden önce bir süre düşünceli düşünceli piposunu içti. “Henry, düşünüyorum da şu herif senin benim gibilerinin asla olamayacağı kadar şanslıymış be.”

Başparmağını üstünde oturdukları sandığa doğru sallayarak yanlarındaki üçüncü kişiyi işaret etti.

“Senle ben öldüğümüzde, Henry, cesetlerimizin üzerine koyacakları taşlar köpekleri uzak tutmaya yeterse kendimizi şanslı sayalım.”

“Eh, bizim ne adamlarımız ne paramız ne de diğer şeylerimiz var onun gibi,” diye katıldı Henry. “Senin benim gibilerin parası öyle şehirlerarası cenazeye filan da yetmez.”

“Benim asıl anlamadığım, Henry, böyle bir herif, yani kendi memleketinde lord filan olan; yiyecekmiş, battaniyeymiş, şuymuş, buymuş derdi asla olmayan biri ne diye kalkıp dünyanın bir ucundaki, Allahın bile unuttuğu bu ıssız yerlere gelir... İşte buna kafam basmıyor.”

“Evinde kalsaydı yaşlanmaya fırsatı olabilirdi,” diye onayladı Henry.

Bill konuşmak için ağzını açtı ama sonra vazgeçti. Onun yerine üzerlerine her yönden bastıran karanlık duvara doğru işaret etti. Zifiri karanlıkta hiçbir şey seçilecek gibi değildi – görebildikleri tek şey kor gibi yanan

bir çift gözdü. Henry başıyla ikinci bir çifti işaret etti, sonra da bir üçüncüsünü. Parlayan gözlerden oluşan bir halka çevirmişti kamplarının etrafını. Ara sıra gözlerden bir çifti hareket ediyor ya da kaybolup bir an sonra yeniden belirliyordu.

Köpeklerin huzursuzluğu artmaktaydı. Ani bir korku dalgasıyla ateşin bu yanına doğru kaçıştılar ve insanların ayaklarının dibine yanaşıp korkuyla sindiler. İtişip kakışma sırasında köpeklerden biri tam ateşin kenarına düşmüş ve postundan çıkan yanık kokusu havayı sararken acıyla ciyaklamıştı. Kargaşa, gözlerden oluşan halkanın huzursuzca kıpırdanmasına, hatta bir parça geri çekilmesine neden olduysa da köpekler sakinleşince o da tekrar yerine yerleşti.

“Cephanemizin bitmiş olması büyük şanssızlık be Henry.”

Bill piposunu bitirmiş, arkadaşının yemekten önce karların üzerine yaydığı ladin dallarının üstüne kürkleri ve battaniyelerle yatak yapmasına yardım ediyordu. Henry homurdanarak ayakkabılarının bağlarını çözmeye başladı.

“Kaç fişeğin kaldı demiştin?” diye sordu.

“Üç,” yanıtı geldi. “Ama üç yüz tane olmasını isterdim. O zaman gösterirdim işte onlara. Allahın belaları!”

Yumruğunu parlayan gözlere doğru öfkeyle salladı ve ayakkabılarını ateşin karşısında güvenli bir yere yerleştirmeye girişti.

“Bu soğuk da artık kesse iyi olur,” diye devam etti. “İki haftadır eksi ellinin üstüne çıkmıyor. Bir de keşke bu seyahate hiç çıkmasaydım be Henry. Vaziyet hiç hoşuma gitmiyor. Nedense kötü bir his var içimde. Bir de madem keşkelere başladık, keşke bu seyahat bitmiş olsaydı da senle ben McGurry Kalesi’nde ateşin başında oturup kâğıt oynuyor olsaydık... Ne iyi olurdu.”

Henry homurdandı ve yatağa girdi. Tam dalarken yoldaşının sesiyle uyandı.

“Söylesene Henry, şu gelip de balığı götüren var ya, sence köpekler ona neden saldırmadı? Bu beni huylandırıyor işte.”

“Çok fazla huylanıyorsun, Bill,” diye yanıtladı Henry uykulu bir sesle. “Sen eskiden böyle değildin. Şimdi artık kapa çeneni ve uyu. Sabaha bir şeyin kalmaz. Senin miden ekşimiş, huysuzluğun ondan.”

Adamlar, derin derin soluyarak aynı örtünün altında yan yana uyudular. Ateş sönmeye başladı ve parlayan gözler, kampın etrafına çizdikleri çemberi daralttı. Köpekler korkuyla birbirlerine sokulmuşlar, ara sıra bir çift göz yanlarına yaklaşmaya kalktığında tehditkârca hırıyordular. Bir keresinde patırtıları o kadar arttı ki Bill uykusundan uyandı. Yol arkadaşını uyandırmamaya çalışarak dikkatle yataktan kalkıp ateşi canlandırmak için biraz daha odun attı. Ateş alevlenirken gözlerden oluşan halka da geri çekildi. Birbirlerine sokulmuş yatan köpeklere doğru şöyle bir baktı Bill. Gözlerini ovuşturup bir kez daha dikkatle baktı. Sonra da battaniyelerin altına geri girdi.

“Henry,” diye seslendi. “Hey Henry.”

Henry uykudan uyanıklığa geçerken inilideyerek sordu: “Yine ne var?”

“Hiç,” yanıtı geldi. “Sadece yine yedi olmuşlar. Şimdi saydım.”

Henry uykusuna geri dönerken, Bill’in verdiği bilgiyi aldığını belirten homurtusu horlamaya dönüştü.

Sabahleyin ilk uyanan ve yol arkadaşını yataktan kaldıran Henry oldu. Saat altı olmuştu bile ama günün ışmasına daha üç saat vardı. Henry karanlıkta kahvaltı hazırlarken, Bill de battaniyeleri katlayıp kızıağı hazırlamaya girişti.

“Baksana Henry,” dedi birden, “kaç köpeğimiz var demiştin sen?”

“Altı.”

“Yanlış,” dedi Bill muzaffer bir edayla.

“Yedi mi yine?” diye sordu Henry.

“Hayır, beş. Biri gitmiş.”

“Kahretsin!” diye bağırdı Henry öfkeyle ve yemek pişirmeyi bırakıp köpekleri saymaya geldi.

“Haklısın Bill,” dedi sonunda. “Şişko gitmiş.”

“Bir kez ayaklanınca şimşek hızıyla gitmiş olmalı. Biz zaten dumandan göremezdik kaçtığını.”

“Hiç şansı olmamıştır,” dedi Henry. “Onu diri diri yutmuşlardır. Bahse girerim boğazlarından geçerken hâlâ ciyaklıyordu. Allahın belaları!”

“Hep biraz kıt akıllı bir köpekti,” dedi Bill.

“Ama ne kadar kıt akıllı olursa olsun hiçbir köpek gidip de bu şekilde intihar edecek kadar aptal olamaz.” Takımın gerisini düşünceli gözlerle süzüp anında her bir hayvanın baskın karakter özelliklerini aklında topladı. “Bahse girerim, diğerlerinin hiçbiri böyle bir şey yapmazdı.”

“Sopayla kovalasan uzaklaşmazdı ki bunlar ateşten,” diye onayladı Bill. “Ben zaten her zaman Şişko’da bir sorun olduğunu düşünmüşümdür.”

Ve işte Kuzey yolu üstünde ölen bir köpeğin ardından söylenen son sözler bundan ibaretti – birçok başka köpeğin ve hatta birçok insanın ardından söylenenlerden daha az sayılmazdı.

Vahşi kapitalizmin "altına hücum" dönemini konu alan yüzlerce eserin çoğu, altın arayıcılarının kişisel öykülerini yüzeysel bir yaklaşımla anlatır. Farklı bakış açısıyla diğerlerinden ayrılan Charlie Chaplin'in *Altına Hücum* filmi dışında, konuyu değişik bir biçimde irdelerek insanı evrensel boyutta sorgulayan en önemli eserlerden biri, Jack London'un *Beyaz Diş* adlı romanıdır. Dünya görüşünü, "Köpeğe kemik atmak hayırseverlik değildir. Hayırseverlik, kendin de en az köpek kadar açken kemiği köpekle paylaşmaktır," diye özetleyen London, *Beyaz Diş*'te Kuzey'in karlarla kaplı bölgelerinde sürdürülen yaşam kavgasını, soğuk, açlık ve hayatta kalma mücadelesini insanların değil, aynı koşulları onlarla paylaşan hayvanların açısından aktarıyor.

Beyaz Diş, damarlarında hem kurt hem de köpek kanı taşıyan bir kurt kırmasıdır. Ana babası dışında kendi türünden canlıları hiç tanımadan bir mağarada yaşarken, bir gün dışarıdaki gerçek dünyayla yüz yüze geliyor. Çok farklı görünümü, çok farklı kuralları ve düzeni olan bu yerden, dünyayı ve yaşamı keşfetmeye başlıyor. Kurdu köpeğe dönüşümü, koşulların insanlar için olduğu kadar hayvanlar için de hayatı nasıl değiştirdiğini yansıtıyor.